

KUBILIUS VYTAUTAS

Gimė 1926 11 23 Aukštadvaryje Rokiškio rajone,
mirė 2004 02 17 Vilniuje

Literatūros kritikas, literatūrologas

Mokėsi Biržų bei Vilkijos gimnazijose. Studijavo 1946–1948 m. Kauno universitete, (pašalintas už netinkamas pažiūras), 1949–1952 m. Vilniaus universiteto Istorijos ir filologijos fakultete lietuvių kalbą ir literatūrą. 1952–1955 m. Lietuvių kalbos ir literatūros instituto aspirantas, apsigynė filologijos mokslų kandidato disertaciją. 1978 m. filologijos mokslų daktaras.

Dirbo 1948–1949 m. Biržų bibliotekos vedėju, 1949 m. „Tarybų Lietuvos“ redakcijoje Kaune. Dar studijuodamas 1950–1952 m. buvo savaitraščio „Literatūra ir menas“ redakcijos kritikos skyriaus vedėjas. 1955 m. priimtas į LTSR rašytojų sąjungą. Nuo 1955 m. Lietuvių kalbos ir literatūros instituto jaunesnysis mokslinis bendradarbis, 1957–1990 m. vyresnysis mokslinis bendradarbis, 1991–1997 m. Naujosios literatūros skyriaus vadovas, instituto tarybos pirmininkas. 1983–1987 m. dėstė Vilniaus universitete. Buvo Vytauto Didžiojo universiteto Atkuriamojo senato ir Senato narys, 1992–1995 m. Lietuvių literatūros katedros vedėjas, profesorius, 1991–2001 m. VDU ir Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto jungtinės doktorantūros komisijos pirmininkas. 1991 m. kartu su kitais įkūrė Lietuvos piliečių chartiją ir jai vadovavo. Mokslinių tyrimų kryptys: lyginamosios literatūros istorijos mokslo aspektai, ryšiai su kitomis kultūromis, XX a. lietuvių literatūra.

Apdovanotas 1969 m. Lietuvos valstybine premija, 1981 m. Lietuvos valstybine premija už monografiją „Kazio Borutos kūryba“, 1988 m. Simonaitytės vardo literatūrine premija, 1996 m. Lietuvos mokslo premija, DLK Gedimino 4 laipsnio ordinu (1998), Lietuvos nepriklausomybės medaliu (2000). 2012 m. Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas įsteigė Vytauto Kubiliaus premiją, kuri skelbiama kasmet lapkričio 23 d. už pastarųjų metų darbus literatūros kritikos ir mokslo lauke.

Parašė per trisdešimt knygų, yra daugelio knygų bendraautorius. XX a. įrašytas pamatinių knygų pavadinimuose: „XX amžiaus lietuvių poetai“ (1980), „XX amžiaus lietuvių lyrika“ (1982), „XX amžiaus literatūra“ (1995). Parašė monografijų apie iškilius lietuvių rašytojus T. Tilvitį, J. Janonį, S. Nėrį, K. Borutą, I. Simonaitytę, J. Aistį, A. Vaičiulaitį, O. Pleirytę-Vaidilutę, K. Puidą. Parašė laiškų, novelių.

Kritikos straipsnius pradėjo spausdinti nuo 1949 m. Gausus jo mokslinis palikimas ir periodikoje (vien „Lietuvių literatūros enciklopedijoje“ 180 straipsnių). Reikšmingos mokslinės publikacijos skelbtos Latvijoje, Estijoje, Vengrijoje, Rusijoje, Lenkijoje, Vokietijoje ir kitur. Įvairiuose straipsniuose, monografijose jis iškėlė kūrėjo asmenybę: būdingą eseistinį metaforinį stilių, estetinį vertinimą, psichologinę kūrybos interpretaciją.

Bendradarbiavo leidiniuose: „Akiračiai“, „Amžius“, „Apžvalga“, „Atgimimas“, „Darbai ir dienos“, „Dialogas“, „Diena“, „Dienovidis“, „Draugas“, „XXI amžius“, „Gairės“, „Gimtoji kalba“, „Gimtasis žodis“, „Į laisvę“, „Kauno laikas“, „Knygnešys“, „Knygų aidai“, „Kultūros barai“, „Lietuvos aidas“, „Lietuvos žinios“, „Literatūra ir menas“, „Lituanistica“, „Metmenys“, „Metai“, „Mokslo Lietuva“, „Mūsų pastogė“, „Naujasis dienovidis“, „Naujasis židinys-Aidai“, „Naujos knygos“, „Nemunas“, „Pergalė“, „Santara“, „Sargyba“, „7 meno dienos“, „Sietynas“, „Šiaurės Atėnai“, „Šiaurės Rytai“, „Švyturys“, „Teatras“, „Tėvynė“, „Tiesa“, „Tremtinys“, „Valstiečių laikraštis“, „Varpas“, „Veidas“, „Vilniaus balsas“, „Vilnius“, „Voruta“ ir kt.

Knygos

Adomas Mickevičius: poetas ir Lietuva: apybraiža / Vytautas Kubilius. – Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 1998. – 66, [6] p.: iliustr.

Antanas Vaičiulaitis / Vytautas Kubilius. – Kaunas: Šviesa, 1993. – 157, [3] p., [4] iliustr. lap.

- Birutė Pūkelevičiūtė – aktorė ir rašytoja: monografija / Vytautas Kubilius. – Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2004. – 153, [2] p.*
- Dienoraščiai, 1945-1977 / Vytautas Kubilius; [parengė Janina Žekaitė, Jūratė Sprindytė]. – Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2006. – 479, [1] p.*
- Dienoraščiai, 1978-2004 / Vytautas Kubilius; [sud. Janina Žekaitė, Jūratė Sprindytė]. – Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2007. – 489 p.*
- Dviese literatūros sūpuoklėse: Kazys Puida ir Vaidilutė / Vytautas Kubilius. – Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2003. – 183 p.: iliustr.*
- Ievos Simonaitytės kūryba / Vytautas Kubilius. – Vilnius: Vaga, 1987. – 300, [3] p., [9] iliustr., portr. lap.*
- J. Mačys-Kėkštas / Vytautas Kubilius. – Vilnius: Valst. polit. ir mokslinės literatūros leidykla, 1958. – 24 p.*
- Jonas Aistis: gyvenimas ir kūryba / Vytautas Kubilius. – Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 1999. – 250, [4] p., [12] iliustr., portr., faks. lap.*
- Julius Janonis / V. Kubilius. – Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1962. – 435, [3] p., [9] iliustr. lap.*
- Kazio Borutos kūryba / Vytautas Kubilius. – Vilnius: Vaga, 1980. – 283, [2] p., [9] iliustr., faks., portr. lap.*
- Lauksiu atsakymo: laiškai ir novelės / Vytautas Kubilius ; sudarytoja Janina Žekaitė. – Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2006. – 494 p.: portr.*
- Lietuvių literatūra ir pasaulinės literatūros procesas / Vytautas Kubilius. – Vilnius: Vaga, 1983. – 468 p.*
- Literatur in Freiheit und Unfreiheit: die Geschichte der litauischen Literatur von der Staatsgründung bis zur Gegenwart / Vytautas Kubilius; aus dem Litauischen von Cornelius Hell und Lina Pestal. – Vilnius: Alma littera; Oberhausen: Athena, [2002]. – 286 p.*
- Literatūra istorijos lūžyje / Vytautas Kubilius. – Vilnius: Diemedis, 1997. – 343 p.*
- Mūsų rašytojai / Vytautas Kubilius. – Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1958. – 301, [3] p.*
- Naujų kelių ieškant / Vytautas Kubilius. – Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1964. – 377, [3] p.*
- Neparklūdyta mūza: lietuvių literatūra vokiečių / Vytautas Kubilius. – Vilnius: LLTI, 2001. – 236, [2] p.*
- Problemos ir situacijos: straipsnių rinkinys / Vytautas Kubilius. – Vilnius: Vaga, 1990. – 428 p.*
- Revoliucinių dainų vertimai ir sekimai Lietuvoje XIX a. pabaigoje ir XX a. pradžioje / V. Kubilius. – [Vilnius]: [s. n.], [1958]. – [16] p.*
- Romantizmo tradicija lietuvių literatūroje / Vytautas Kubilius. – Vilnius: Amžius, 1993. – 205, [3] p.*
- Salomėjos Nėries lyrika: [monografija] / Vytautas Kubilius. – 2-as papild. leid. – Vilnius: Vaga, 1989. – 288, [2] p., [8] iliustr. lap.*
- Salomėjos Nėries lyrika: trys etiudai / Vytautas Kubilius. – Vilnius: Vaga, 1968. – 378 p.*
- Tautinė literatūra globalizacijos amžiuje: [straipsnių rinkinys] / Vytautas Kubilius. – Kaunas: [Vytauto Didžiojo universiteto leidykla], 2003. – 391, [1] p.*
- Teofilis Tilvytis / V. Kubilius. – Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1956. – 156, [3] p., [1] portr. lap.*
- XX amžiaus lietuvių lyrika: stilių raida iktarybinių laikotarpiu / Vytautas Kubilius; [redaktorius Jonas Lankutis]. – Vilnius: Vaga, 1982. – 397 p.*
- XX amžiaus lietuvių poetai / V. Kubilius. – Kaunas: Šviesa, 1980. – 324, [4] p.*
- XX amžiaus literatūra / Vytautas Kubilius; Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas. – Vilnius: Alma littera, 1995. – 718, [2] p.*
- Žanrų kaita ir sintezė: [studija] / Vytautas Kubilius. – Vilnius: Vaga, 1986. – 247 p.*
- Польский романтизм и балтийские литературы / В. Кубилюс, К. Настопка. – Вильнюс: Минтис, 1973. – 42 p.*
- Современная литовская поэзия / В. Кубилюс; перевод с литовского Б. Залесской. – Москва: Знание, 1969. – 30, [2] p.*
- Теофилис Тильвитис: критико-биографический очерк / В. Кубилюс; авторизованный перевод с литовского И. Капланас. – Москва: Советский писатель, 1958. – 156 p., [1] portr. lap.*

Apie V. Kubilių

Lipskis S. Trys mažos nuodėmės : dokumentinė apysaka apie rašytojo Vytauto Kubiliaus gyvenimą / Stasys Lipskis. - Vilnius : Žuvėdra, 2015. - 101, [1] p. : portr.

Nepaklūsęs laikui: atsiminimai apie Vytautą Kubilių / sudarė Donata Mitaitė. – Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2011. – 340 p.: iliustr.

Šaltiniai

- Černiauskiene J. *Nepamiršti vardai : prisiminimai*. - Vilnius, 2011. -
- Estetikos enciklopedija*. - Vilnius, 2010. - P. 324.
- Iškilių asmenybių gyvenimo tiesa*. - Vilnius, 2016. - P. 155-167.
- Jonas Lankutis literatūros kasdienybėje*. - Vilnius, 2006. - P. 100-102.
- Lietuva*. - Vilnius, 2012. - T. 3(2012), p. 428-429.
- Lipskis S. Biografijų perlai*. - Vilnius : Žuvėdra, 2016. - P. 78-94.
- Lipskis S...negesk, žiburėli, negesk....* - Vilnius : Žuvėdra, 2018. - P. 127-134.
- Jonas Aistis: "Praregėjęs ilgesio akim"*. - Vilnius, 2004. - P. 22-30.
- Daujotytė V. Laisvojo mąstymo properšos*. - Vilnius, 2012. - P. 67-68.
- Privačioji raštija ir egodokumentinis paveldas*. - Vilnius, 2017. - P. 21-40.
- Pakelti akis / [sudarytojas Ferdinandas Kauzonas]*. - Vilnius, 2010. - P. 158-159.
- Tarybų Lietuvos enciklopedija*. - Vilnius, 1985-1988. - T. 2(1986), p. 415.
- Vardai amžinybės šviesoje*. - Rokiškis, 2014. - P. 75-77.
- Visuomeninė organizacija "Sambūris Patirtis"*. - Utena, 2004. - p. 17, 171-172.
- Visuotinė lietuvių enciklopedija*. - Vilnius, 2001-2015. - T. 11(2007), p.179.
- Zaborskaitė V. Tekančio laiko ženklai*. - Vilnius, 2017. - P. 458-464.